

Gabriela Łącka

"Bezpieczeństwo w Bibliotece I" : konferencja na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu (Chorzów, 31 stycznia 2014 roku)

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 2 (39), 235-240

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GABRIELA ŁĄCKA¹

BEZPIECZEŃSTWO W BIBLIOTECE I **Konferencja na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie** **Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu** (Chorzów, 31 stycznia 2014 roku)

Bezpieczeństwo w Bibliotece I było tematem ogólnopolskiej konferencji, która odbyła się 31 stycznia 2014 roku na Wydziale Zamiejscowym w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu.

Imprezę organizowały biblioteki Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu oraz Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów w Katowicach. Spotkanie to odbyło się w ramach XXIX Forum Bibliotekarzy. Honorowy patronat nad konferencją objęła Sekcja Bibliotek Szkół Wyższych przy zarządzie Okręgu Górnośląskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Katowicach.

Opracowany program, jak też wystąpienia prelegentów miały przybliżyć uczestnikom spotkania zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa i zagrożeń w bibliotekach, a także kształtowania się świadomości wpływu na własne bezpieczeństwo. Tematyka wystąpień w zamierzeniu stanowiła inspirację do podjęcia trudnego tematu bezpieczeństwa w bibliotekach, który otwiera cykl spotkań integrujących środowisko bibliotekarzy praktyków z teoretykami – specjalistami z innych dziedzin nauki i wiedzy.

¹ Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

W konferencji uczestniczyli bibliotekarze szkół wyższych, bibliotek publicznych, szkolnych, pedagogicznych, a także pracownicy naukowcy i studenci Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Uroczystego otwarcia konferencji i powitania zgromadzonych uczestników z ramienia władz uczelni dokonał prodziekan Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu (WSB), prof. dr hab. Krzysztof Krysieniel. Wyraził on uznanie dla organizatorów i zaproszonych gości za podjęcie trudnego tematu bezpieczeństwa w działalności bibliotecznej. Dziękując uczestnikom za liczne przybycie, dyrektor Biblioteki WSB, Bogumiła Urban, poinformowała zgromadzonych o tym, że konferencja ta otwiera cykl spotkań poświęconych bezpieczeństwu ludzi, zasobów i danych w bibliotekach. Jednocześnie zaprosiła wszystkich uczestników spotkania na następną sesję z tej serii, która odbędzie się jesienią 2014 roku w Wyższej Szkole Bankowości i Finansów w Katowicach. Podkreśliła również, że pomysłodawczynią i współorganizatorem obecnej konferencji jest Magdalena Palubska – kierownik Biblioteki Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów Katowicach.

Program spotkania obejmował zagadnienia, które ujęto w dwóch blokach tematycznych. Moderatorem obu sesji był prof. dr hab. Wiesław Babik z Uniwersytetu Jagiellońskiego, który przed każdym wystąpieniem przybliżył zgromadzonym sylwetki poszczególnych prelegentów biorących udział w konferencji.

Pierwszym z zaproszonych wykładowców był prof. dr hab. Leszek F. Korzeniowski. W swoim wystąpieniu *Wprowadzenie do tematyki bezpieczeństwa* podjął temat symboliki zagrożeń, jakie towarzyszyły człowiekowi od samego początku jego istnienia. Symbolika ta zdaniem prelegenta jest obecna w literaturze i sztuce, a rolą biblioteki we współczesnym świecie powinno być pielęgnowanie tych symboli i udostępnianie jej czytelnikom. Profesor zapoznał uczestników z pojęciem securitologii, będącej od 2011 roku nową dyscypliną naukową, która wskazuje perspektywę niwelowania zagrożeń dla istnienia, rozwoju oraz normalnego funkcjonowania człowieka i organizacji społecznych. Obowiązkiem państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa obywatelowi. Po raz pierwszy prawo do bezpieczeństwa zapewniła *Deklaracja praw człowieka i obywatela* z 1789 roku, która

jasno określała, że „celem wszelkiego zrzeszenia politycznego jest utrzymanie przyrodzonych i niezbywalnych praw człowieka. Prawa te to wolność, własność, bezpieczeństwo i opór przeciw uciskom”. Na Śląsku zagadnieniem zapewnienia bezpieczeństwa zajął się Józef Żółtaszka, komendant Policji Województwa Śląskiego (1928-1939), który opracował zasady bezpieczeństwa przy zastosowaniu metody „pól niebezpiecznych”. Według prof. Korzeniowskiego w bibliotekach istnieje pewien wachlarz zagrożeń, które pracownik powinien umieć przewidywać. Najważniejszym warunkiem poprawy stanu bezpieczeństwa jest edukacja polegająca na podnoszeniu świadomości zagrożeń, a także umiejętności racjonalnego podejmowania decyzji prowadzących do bezpiecznego życia i bezpiecznej działalności gospodarczej.

Zagadnienie *Bezpieczeństwa finansowego klienta indywidualnego* starała się zreferować słuchaczom prof. Mirosława Capiga z Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów w Katowicach. Prelegentka skoncentrowała się na wybranych aspektach bezpieczeństwa finansowego w związku ze światowym kryzysem gospodarczym. Zdaniem prelegentki „państwo jest odpowiedzialne i zainteresowane w tworzeniu sieci bezpieczeństwa finansowego”. Podkreślała, że w skład owej sieci wchodzi m.in.: instytucje nadzorcze, banki centralne, Ministerstwo Finansów, izby gospodarcze, systemy bezpieczeństwa, ochrona klienta rynku finansowego, dyscyplina rynkowa, systemy kontroli, audyt zewnętrzny. Sieć bezpieczeństwa finansowego tworzy zespół rozwiązań instytucjonalnych i regulacji prawnych mających na celu ochronę systemu finansowego przed destabilizacją, a w przypadku jej wystąpienia – usuwanie jej skutków. Ochroną dla klienta indywidualnego na rynku finansowym jest Komisja Nadzoru Finansowego (KNF). Autorka wymieniła zadania komisji, do których należy: podejmowanie działań zmierzających do prawidłowego funkcjonowaniu rozwoju rynku finansowego, kontrolowanie konstruowania umów oraz rozstrzyganie sporów wynikających z umów między podmiotami podlegającymi nadzorowi komisji a odbiorcami usług świadczonych przez te podmioty. Podsumowując swój wykład, prof. Mirosława Capiga podała dane statystyczne dotyczące liczby skarg, jakie wpłynęły do KNF. Wynika z nich, że najwięcej skarg napływa na banki komercyjne. Skargi te dotyczą w większości kredytów, obsługi

rachunków bankowych i obsługi klienta. Banki zaś spółdzielcze, jako banki niszowe, mniejsze, oparte w pełni na kapitale krajowym, są dla klienta indywidualnego bezpieczniejsze.

Kolejny prelegent, Adam Mamot z Wyższej Szkoły Bankowości i Finansów w Katowicach, w swoim referacie: *Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa osobistego – kształtowanie wpływu na własne bezpieczeństwo*, mówiąc o bezpieczeństwie, zacytował słowa Lucie Dupuis, wykładowej nauki policyjne na Uniwersytecie w Montrealu i specjalistki w dziedzinie bezpieczeństwa kobiet, która pisała w swojej książce pt. *Bezpieczeństwo osobiste*: „My kobiety czujemy się pewniej w ciągu dnia z tego prostego powodu, że jest widno, dzięki czemu możemy lepiej kontrolować to, co się wokół nas dzieje”². Kontynuując wątek bezpieczeństwa kobiet, prelegent stwierdził, że pomimo wielu niebezpieczeństw, jakie zagrażają kobietom, starają się one poprawić swoją sytuację i wyjść z grona osób bezbronnych, najbardziej narażonych na ryzyko stania się kolejną ofiarą. Według Adama Mamota brak jest jednoznacznej definicji bezpieczeństwa. Można jednak stwierdzić, że w ramach poruszanego zagadnienia bezpieczeństwo zajmuje się ochroną człowieka i ukierunkowane jest w szczególności na zagwarantowanie jego poczucia spokoju i stabilizacji.

Druga część obrad rozpoczęła się od wystąpienia Mieczysława Tadeusza Koczkowskiego, prezesa Zarządu Krajowego Stowarzyszenia Ochrony Informacji Niejawnych (KSOIN) oraz Stowarzyszenia Wspierania Bezpieczeństwa Narodowego (SWBN). W referacie *Krajowe Stowarzyszenie Ochrony Informacji Niejawnych* przedstawił główne cele i założenia stowarzyszenia, do których należy popularyzacja wiedzy na temat szeroko pojętej ochrony informacji niejawnych, jak również podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pionu ochrony. Oprócz tego ważnym elementem działania stowarzyszenia jest opracowanie materiałów szkoleniowych dotyczących ochrony informacji i danych osobowych. Dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi, partnerami medialnymi oraz uczelniami materiały te mogą być szeroko rozpowszechnione wśród podmiotów (w tym bibliotek). Autor wprowadził w tematykę bez-

² L. Dupuis, *Bezpieczeństwo osobiste, poradnik nie tylko dla kobiet*, Warszawa 2006, s. 45.

pieczeństwa narodowego, odwołując się do ustaw o ochronie informacji niejawnych, aktów wykonawczych i innych uregulowań ustawowych, a także omówił znaczenie tych ustaw dla bezpieczeństwa państwa. Prelegent zwrócił uwagę na fakt, że 22 stycznia 2014 roku stowarzyszenie to obchodziło piętnastolecie uchwały o ochronie informacji niejawnych. Zatwierdzenie tej uchwały było warunkiem przystąpienia Polski do struktur NATO.

Prof. dr hab. Jadwiga Stawnicka z Uniwersytetu Śląskiego w wystąpieniu *Współczesne determinanty bezpieczeństwa. Wybrane zagadnienia* przybliżyła uczestnikom sesji zainteresowania naukowe, które koncentrują się wokół problematyki komunikacji w sytuacjach kryzysowych oraz obejmują obszar badawczy pracy policji, a także funkcjonowanie środowiska więziennego. Prelegentka zwróciła uwagę na problem debat społecznych, które stają się wartością nadrzędną w promowaniu bezpieczeństwa. Debaty społeczne przeprowadzone w różnych dzielnicach Katowic cieszą się ogromnym zainteresowaniem i w pełni odzwierciedlają tezę, że problemów nie rozwiąże się, jeśli się je przemilczy. Prof. Stawnicka zaproponowała zorganizowanie debat w środowisku bibliotecznym, dotyczących bezpieczeństwa widzianego oczami pracowników i użytkowników bibliotek. W swoich książkach: *Bezpieczeństwo uczestników interakcji – kiedy słowo jest bronią* (Dąbrowa Górnicza 2012) oraz *Modele komunikacji w sytuacjach kryzysowych* (Dąbrowa Górnicza 2012), poruszyła zagadnienia dotyczące komunikacji językowej w środowisku pracy, które mogą być pomocne dla różnych typów bibliotek.

Bezpieczeństwo danych i systemów teleinformatycznych – to temat wystąpienia Andrzeja Koziary – kierownika Departamentu Informatycznego Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej (CINiBA) w Katowicach. Autor referatu skupił się na przybliżeniu uczestnikom konferencji problematyki bezpieczeństwa w bibliotece, która znacząco wpływa na jakość świadczonych usług biblioteczno-informacyjnych. Osiągnięcie takiego poziomu bezpieczeństwa możliwe jest poprzez znajomość wybranych rodzajów aktów prawnych i normatywnych: ustaw, rozporządzeń, dyrektyw unijnych, wybranych norm informatycznych, organizacyjnych oraz raportów technicznych Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej i Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej. Dla za-

interesowanych pogłębieniem tematu w zakresie przedstawianego referatu prelegent zaproponował zapoznanie się z pracą A. Białasa *Bezpieczeństwo informacji i usług w nowoczesnej instytucji i firmie* (Warszawa 2007).

Obrady konferencyjne zakończyło wystąpienie Sylwii Błaszczyk z Biblioteki Śląskiej w Katowicach pt. *Zagrożenia zbiorów w bibliotece i profilaktyka ich ochrony*. Zdaniem prelegentki ochrona zbiorów bibliotecznych, w myśl Ustawy o bibliotekach z 27 czerwca 1997 roku, należy do podstawowych zadań bibliotek. Celem prac podejmowanych w zakresie ochrony i konserwacji jest zachowanie zbiorów bibliotek w niezmiennym stanie, jak również poprawa warunków utrzymania obiektów i kolekcji, będących w złym stanie lub ulegających szybko postępującemu procesowi naturalnego starzenia. Troska o bezpieczeństwo księgozbiorów skutkuje lepszymi warunkami pracy, a także podniesieniem komfortu korzystania ze zbiorów. Prelegentka omówiła źródła zagrożeń zbiorów bibliotecznych, na które mają wpływ: warunki przechowywania zbiorów (środowisko), sposób korzystania ze zbiorów, naturalne zużycie, katastrofy naturalne i powodowane przez człowieka. Omówiła również działania profilaktyczne mające na celu zabezpieczenie i ochronę zbiorów.

Na zakończenie sesji w ramach podsumowania wystąpień Bogumiła Urban nawiązała do zmieniającej się roli bibliotek na przestrzeni wieków. Zróżnicowanie to widać w charakterze przeznaczenia tych placówek: od biblioteki zajmującej się gromadzeniem, opracowaniem i ochroną zbiorów do biblioteki otwartej, z wolnym dostępem do zbiorów. Otwarty charakter dzisiejszych nowoczesnych księżnic najpełniej wyraża ich architektura. Swobodny dostęp do zbiorów i otwarcie się na ludzi wymaga zastosowania różnych zabezpieczeń, aby zagwarantować ich bezpieczeństwo. Dyrektor WSB wyraziła również nadzieję, że kolejna konferencja dotycząca tematyki bezpieczeństwa w bibliotekach, planowana jesienią tego roku, na pewno spotka się z dużym zainteresowaniem i liczną obecnością bibliotekarzy różnych środowisk oraz innych zainteresowanych.